

процесу та модернізувати зміст програм дисциплін професійно зорієнтованого спрямування.

Список використаних джерел:

1. Хуторской, А. В. (2003). *Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения*. Москва: Изд-во МГУ.
2. Филатова, Л. О. (2005). Компетентностный подход к построению содержания обучения как фактор развития преемственности школьного и вузовского образования. *Дополнительное образование*, (7), 9-11.
3. Hutmacher, W. (1997). Key competencies for Europe. In Council for Cultural Co-operation (CDDC) Secondary Education for Europe. *Report of the Symposium Berne, Switzerland 27-30 March*. Strasburg.
4. Зимняя, И. А. (2003). Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*, (5), 34-42.
5. Хуторской, А. В. (2002). Ключевые компетенции и образовательные стандарты. *Интернет-журнал «Эйдос»*. Вилучено з <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>.

ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Редько Валерій Григорович

доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник,
завідувач відділу навчання іноземних мов
Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов 1–4 класах доцільно розглядати як запропоновану учням своєрідну програму їхньої діяльності, успішне виконання якої може забезпечувати досягнення запланованих мети і завдань, що є показником рівня їхньої навченості. Цьому сприяють відповідно дібрані вправи й завдання як засоби управління цим процесом. Відтак, від оптимально визначеної та раціонально організованої їх системи значною мірою залежить ефективність самого процесу навчання.

Відповідно до вікових особливостей, незначного навчального досвіду та потенційних можливостей учнів молодшого шкільного віку компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов у початковій школі має забезпечувати формування *в учнів* знань й умінь усвідомлено виконувати певні види іншомовної діяльності [1].

Учень знає:

- як організувати/підтримувати іншомовне спілкування в різних соціально-комунікативних умовах відповідно до тематики, окресленої навчальною програмою;

- які мають бути норми комунікативної поведінки за різних обставин спілкування;

- якими мовними одиницями доцільно керуватися під час продукування усних і писемних висловлювань у різних часових і локальних ситуаціях;
- які мовленнєві зразки необхідно використовувати в різних умовах спілкування, зокрема з представниками різних соціальних статусів і груп, на зустрічах/зібраннях різного соціального спрямування;
- з яких джерел і якими способами здобувати необхідну інформацію для задоволення власних комунікативних потреб;
- як проявляти гнучкість своєї комунікативної поведінки і які невербальні стратегії використовувати за умов дефіциту певного мовленнєвого досвіду;
- якими методами і в який спосіб удосконалювати власний іншомовний комунікативний досвід.

Учень уміє:

- ідентифікувати форму та значення лексичної/граматичної одиниці в рецептивних видах мовленнєвої діяльності;
- добирати відповідно до комунікативних потреб необхідні лексичні одиниці для продукування письмового/усного тексту;
- самостійно утворювати форму необхідного (передбаченого навчальною програмою) граматичного явища для використання його в продуктивному тексті відповідно до іншомовних комунікативних намірів;
- логічно вибудовувати (за опорами і без них) продуктивні усні/письмові тексти відповідно до поставлених завдань;
- використовувати мовленнєві зразки в монологічному та діалогічному спілкуванні, котрі відповідають комунікативним нормам, прийнятим у країні, мова якої вивчається;
- самостійно добирати вербальний та інформаційний матеріал для виконання комунікативних завдань, передбачених змістом навчання;
- оволодівати знаннями про мовленнєві зразки й уміти їх доцільно використовувати для задоволення власних прагматичних комунікативних намірів: запитати/перезапитати, висловлювати згоду/незгоду, задоволення/незадоволення, подив, розчарування, власну точку зору, оцінні судження щодо проблем, які обговорюються, у межах набутого іншомовного комунікативного досвіду;
- раціонально використовувати мовні одиниці відповідно до теми спілкування, узгоджуючи їх з іншими одиницями в окремих реченнях і тематичних висловленнях;
- відповідно до набутого мовного досвіду та у межах вимог навчальної програми роботи повідомлення в усній і письмовій формах за змістом прочитаного/прослуханого тексту та малюнків/фотографій;
- користуватися словником і граматичним довідником як засобами підтримки навчальної діяльності;
- розрізняти на слух звуки і на письмі літери й слова, з яких складаються усні й письмові тексти;
- оволодівати знаннями про особливості змісту та форми різноманітних усних і писемних продуктів, які передбачені змістом навчальних програм, і вміти їх самостійно створювати;
- конструювати речення за зразками і без них відповідно до прийнятих норм;

- адекватно реагувати на мовленнєві та не мовленнєві коди свого іншомовного співрозмовника;
- орієнтуватися в міжкультурній ситуації під час спілкування, антиципіювати можливі культурологічні перешкоди та долати труднощі, пов'язані з ними;
- долати міжкультурні непорозуміння та конфліктні ситуації під час спілкування у формі «діалогу культур»;
- порівнювати значення культурологічних процесів і явищ у різних культурах (чужій і своїй);
- толерантно ставитися до іншої культури, поважати її особливості, навіть якщо вони відрізняються від національної культури, чи суперечать їй;
- адекватно добирати для спілкування лексичні одиниці з національно-культурним компонентом відповідно до умов комунікації та розпізнавати їх в усному та писемному мовленні (лінгвокраїнознавчі знання);
- адекватно використовувати вербальні культурологічні знання в ситуаціях іншомовного міжкультурного спілкування, зокрема враховувати його мету і соціальні обставини та особливості (соціальний статус, професію, вік тощо) партнера/партнерів по спілкуванню;
- прогнозувати можливу мовленнєву та не мовленнєву поведінку партнера по спілкуванню і уміти адекватно поводити себе у вербальну і поведінкову аспектах;
- успішно реалізовувати творчі комунікативні завдання, яким не властиві раніше запрограмовані способи виконання;
- не тільки володіти певним обсягом навчального матеріалу відповідно до вимог чинної програми, але й використовувати способи діяльності, що забезпечують успішність освіти;
- виробляти свої способи творчої навчально-пізнавальної діяльності відповідно до індивідуальних можливостей, усвідомлено створювати власну траєкторію навчання;
- трансформувати, модифікувати, експериментувати з метою вдосконалення змістового і процесуального складників своєї навчальної роботи;
- переборювати побоювання припуститися помилок у процесі оволодіння іншомовною комунікативною діяльністю, що часто, як засвідчує практика, виявляється психологічною перешкодою для участі у спілкуванні;
- володіти емпатією як готовністю до спілкування із представниками інших культур, толерантно ставитися до них, до їхнього життєвого досвіду та умов, у яких відбувається комунікація;
- використовувати невербальні засоби спілкування з метою досягнення очікуваних результатів;
- формувати в собі відчуття здогадки, антиципації, синонімії тощо і за потреби вміти раціонально користуватися ними;
- самостійно створювати мовленнєвий продукт як в усній, так і в письмовій формі, що відповідає параметрам, які до нього визначаються за тематикою, обсягом, структурою, змістом, мовним наповненням;

- творчо й успішно взаємодіяти з іншими суб'єктами навчального процесу, толерантно до них ставитися, відчувати власну відповідність за результати колективної діяльності;

- бути вмотивованою та зацікавленою особистістю у виконанні навчальних іншомовних комунікативних завдань, проявляти активність під час вербальної взаємодії, відповідати за рівень власного розвитку, власної освіти і власного виховання;

- об'єктивно оцінювати свої навчальні іншомовні здібності і вміти їх коригувати відповідно до запрограмованого рівня та комунікативних потреб.

- працювати в парі/колективі під час виконання певних комунікативних завдань;

- порівнювати об'єкти і явища, про які йдеться під час спілкування, систематизувати, узагальнювати, висловлювати на елементарному рівні власне ставлення, робити висновки в межах засвоєного мовного матеріалу, використовуючи при цьому опори як орієнтовну основу діяльності або без них;

- самостійно регулювати свою навчальну діяльність, здійснювати об'єктивний контроль її результатів, шукати способи їх удосконалення.

Зазначені показники рівня навченості учнів початкової школи можуть слугувати вчителю орієнтирами в його педагогічній діяльності.

Компетентнісний підхід до навчання іноземних мов також сприяє методичній підтримці *вчителя* [2]:

- надає йому інформацію про види навчальної роботи, котрі доцільно використовувати для формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності, зокрема мовних навичок і мовленнєвих умінь спілкуватися в усній та письмовій формах;

- слугує орієнтовною основою для визначення методів, форм і способів діяльності, що забезпечує успішне виконання учнями передбаченого змісту навчання іноземних мов;

- дає уявлення про іншомовний комунікативний досвід, якого мають набувати школярі після завершення вивчення тематичних розділів у межах кожного року навчання.

Уявляється, що зазначені та схарактеризовані показники сформованості іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності учнів початкової школи слугуватимуть учителям і авторам підручників засадами у їхній педагогічній та підручникотвірчій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Редько, В. Г. (2017). Компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов учнів початкової школи: лінгводидактичний аспект. *Проблеми сучасного підручника*, (18), 178–191.
2. Редько, В. Г. (2017). Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов до компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів початкової школи: психодідактичний аспект. *Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики: зб. Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова*, 468–472.